

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَغْدُوا

داده‌های مالی تخصصی
اقتصادی، مالی

کلاس شماره: ۹۵-۱۱۳۳
شماره پرونده: ۹۵-۱۱۳۳-۲-۱۳۷۷-۹۵-۱۱۳۳
دائره: ۹۵-۱۱۳۳-۲-۱۳۷۷-۹۵-۱۱۳۳
تاریخ: ۱۳۸۰-۰۱-۲۳
پوسته:

کلاس شماره: ۹۵-۱۱۳۳ نام و سمت: استادننده زین المالدین تلوئی فردود (رئیس هیات تخصصی)
موضوع: خوشه: ایمل شرایط نامه شرایط عمومی ساختار و الگوی قراردادهای بالادستی نفت و گاز و تسویب نامه در خصوص نحوه نظارت بر انعقاد و اجرای قراردادهای نفتی و اصلاحیه آن از تاریخ تسویب
شاکلی: ابوالفضل ابوترابی و احمد سالک کاشانی و اکبر ترکی و حسینی حامی دلگانی و سیدجواد ساداتی آزاد و سیدمحمدجواد انصاری و مجتبی ذوالنوری و محمد دهنلی نادر و محمدعلی پورمختار و محمود شکرلی و هدایت خامی
طرف شکایت: امور حقوق دولتی
نتیجه رای: شورای

هیات تخصصی اقتصادی مالی

شماره پرونده: ۱۱۳۱-۹۵-۱۱۳۳-۹۵-۱۱۳۳-۹۵-۱۱۳۳-۹۵-۱۴۲۷
شاکلی: احمد توکلی، محمد دهنقانی، اصغر ابراهیمی اصل، احسان امین فر، حسینیعلی حاجی دلگانی، ابوالفضل ابوترابی، احمد سالک، اکبر ترکی، محمود شکرلی، سید محمد ج
ابلهی، هدایت خامی، محمد دهقان، سید جواد ساداتی آزاد، سید ناصر موسوی لارکانی، مجتبی ذوالنوری، محمد علی پورمختار، علی بهادری جهرمی(مسئول سازمان پد
حقوقدانان)، امین الفرو(مسئول بسیج دانشجویی دانشگاه تهران)، فرشید فرحناکیان
طرف شکایت: هیات وزیران
موضوع شکایت و خواسته: ابطال بندهای (ذ)، (ر)، (س)، (ض) و تبصره آن، (ط)، (غ)، (ل) و (م) ماده ۱ و بند (د) ماده ۳ و بند (الف) ماده ۴ و بندهای (ب) و (ت) ماده ۶ و بند
(ب)، (ت)، (ج)، (ا) ماده ۸ و ماده ۱۰ و بند (الف) ماده ۱۱ و تبصره آن مصوبه شماره ۵۲۳۲۵ت ۵۲۳۲۷ هـ مورخ ۹۵.۵.۱۶ مورخ ۹۵.۵.۱۶ در خصوص شرایط عمومی، ساختار و الگ
قراردادهای بالادستی نفت و گاز و بند ۴ مصوبه شماره ۵۲۳۲۵ت ۵۲۳۲۷ هـ مورخ ۹۵.۵.۱۶ در خصوص نحوه نظارت بر انعقاد و اجرای قراردادهای نفتی

دولایل شاکلی برای ابطال مقرره مورد شکایت:

- ۱- در بند (ر) و (ز) ماده ۱ و بند (الف) ماده ۴ و بند (الف) ماده ۱۱ مصوبه شماره ۵۲۳۲۵ت ۵۲۳۲۷ هـ مورخ ۹۵.۵.۱۶ فعالیت استخراج نفت و گاز(پرهبرداری) به شرکلی غیر شرکت ملی نفت ایران واگذار شده و تمامی مسئولیت پرهبرداری با طرف دوم قرارداد(طرف خارجی) است که مواد مذکور با مواد ۲ و ۳ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۰ قانون اساسی و ماده ۳ قانون نفت و بند (ب) ماده ۱۲۹ برنامه پنجم توسعه متعارض است. زیرا مطابق مواد مارالذکر استخراج نفت و گاز در انحصار نظام باقی مانده است بر اساس قوانین پس از انقلاب اسلامی عملیات پرهبرداری صرفاً توسط شرکتهای ملی تابعه شرکت ملی نفت ایران صورت گرفته و تغییر این وضعیت نیازمند قانونی کا صریح است. ضمن اینکه اطلاق عبارت «شرکتهای صاحب صلاحیت» در بند (ب) ماده ۱۲۹ قانون برنامه پنجم توسعه ناسخ مواد ۲ و ۳ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۰ قانون اساسی و ماده ۳ قانون نفت نمیباشد.
- ۲- بندهای (س)، (غ)، (ل) و (م) ماده ۱، بند (د) ماده ۳، بند (ت) ماده ۶، بندهای (ت)، (ز) و (ج) ماده ۸ مصوبه فوقالذکر به جهت نقض اصل «حق حاکمیت» بر منابع نفتی به عنو انتقال مقرر برای وزارت نفت از جانب حکومت اسلامی در مغایرت با ماده ۲ قانون نفت و به جهت به رسمیت شناختن «حق مدیریت» برای نگاهبای غیردولتی فروشنده خدمات موضوع فعالیتاین انحصاری دولت در مغایرت با بند (ج) ماده ۳ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی تسویب گردیده است. با این توضیح که مطابق ماده قانون نفت «کلیه منابع نفتی جزء انفال و ثروتهای عمومی است. اعمال حق حاکمیت و مالکیت عمومی بر منابع مذکور به نمایندگی از طرف حکومت اسلامی بر عهده وزارت نا است.» در حالی که مطابق ماده ۸ مصوبه مورد شکایت صلاحیت کلی اخذ تصمیمات فنی، مالی و حقوقی در چارچوب قرارداد، واگذاری و گذاری پیمانهای دست دوم و نیز برنامه ما عملیاتی سالانه بر عهده کارگروه مشترک مدیریت قرارداد بوده که در صورت عدم تصمیمگیری یا عدم اجماع اعضای کارگروه حق حاکمیت وزارت نفت سلب میگردد.
- ۳- مصوبه مورد شکایت از این جهت که اولاً موجب نقض قاعده نفی سبیل گردیده و موجب استیلائی قنار بر موانع شده است خلاف شروع است. ثانیاً با توجه به اینکه معدن نا و گاز داخل در مشترکات عامه و یا یکی از مهمترین مصادیق انفال است که حسب مورد در اختیار حکومت اسلامی و یا تحت مالکیت و حاکمیت مستمر امام مسلمین قرار دارد مدل جدید قراردادهای نفتی موجب سلب حقوق حاکمیتی و اعمال حق مدیریت بر مهمترین مصادیق انفال و مشترکات عامه بوده و برخلاف نصوص قهقی و شرعی است. ثالثاً آنجا که وفق بند (ل) ماده ۱ و بند (ت) ماده ۸ مصوبه، شرط سابقه عقد بودن تعهدات مالی موضوع خرید تجهیزات و خدمات موجب جهل در عودین خواهد شد لذا مواد مذخ خلاف شروع است. رابعاً با توجه به اینکه بند (ط) ماده ۱ و ماده ۱۰ ناظر بر استرداد هزینههای تأمین مالی است و این هزینهها صرف پرداخت بهره به بانکها و نهادهای ما خارجی و غیراسلامی شده و ماهیت این بهرهها روی میباشد. لذا وفق بند ۵ اصل ۴۳ قانون اساسی و بند ۳ ماده ۲۲۲ قانون مدنی مصداق شرط غیرمشروع، ربا و معامله با، بوده و خلاف شرع است.
- ۴- بند (ض) ماده ۱ مصوبه مورد شکایت و تبصره ذیل آن و ماده ۱۰ مصوبه ناظر بر بازپرداخت کسورات قانونی(مالیات، عوارض، گمرک و ...) در قبال انجام تعهدی از سر پیمانکار نبوده و مصداق کمک به وی میباشدکه وفق مواد ۲۲ و ۷۱ قانون محاسبات عمومی توسط شرکتهای دولتی متوجه بوده و منوط به مصوبه مجلس شورای اسلامی است مطابق ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی و ماده ۵ و تبصره ۲ ماده ۶ قانون امور گمرکی تمام این موارد داخل در وظایف ذاتی پیمانکار بوده است.
- ۵- بند (ب) ماده ۶ مصوبه مقرر نموده که حداقل دستمزد مورد مطالبه شرکتهای مورد مذاکره، مبنای اصلی انتخاب برنده خواهد بود که مغایر بند (الف) ماده ۲۰ قانون برگزار مناقصات و بند ۷ ماده ۱۰ قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران چنانچه مطابق ماده ۲۰ قانون برگزاری مناقصات «هنگام ارزیابی مالی، مناقصه‌گری که مناسب ترین قیمت جانز شده باشد، به عنوان برنده اول اعلام خواهد شد» و بر اساس بند ۷ ماده ۱۰ قانون اساسنامه شرکت نفت «تسویب آیین نامه های مالی و معاملاتی شرکت و اصلاح آنها چهارچوب قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت و قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۱۳۸۳ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن به پیشنهاد هیات مدیره صورت میگردد.
- ۶- بند ۴ تسویب نامه در خصوص نحوه نظارت بر انعقاد و اجرای قراردادهای نفتی مصوب ۹۵.۵.۱۶ به جهت به عقب راندن زمان اعمال صلاحیت هیات عالی نظارت بر منابع له به ۱۰ روز پس از تاریخ لغو هر قرارداد مغایر بند ۳ ماده ۷ قانون نفت است زیرا بند مزبور نظارت پیشینی هیات عالی نظارت را تبدیل به نظارت پسینی و مقید به ۱۰ روز نمو است.

۷- در خصوص برگزاری تشریفات مناقصات طرح‌های در نظر گرفته شده برای انعقاد قراردادهای نفتی در سال ۹۵ با توجه به عدم تصریح در قانون بودجه سال ۹۵ کل کشور به شرط مقرر در ماده ۱۲۵ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر «درج در قوانین بودجه سنواتی» شش مورد پروانه‌های اکتشاف، توسعه و تولید طرح توسط وزارت نفت ابهام فزاینده و قانونی وجود دارد.
همن مقروء مورد شکایت:

۱- طرف اول قرارداد: شرکت ملی نفت ایران یا شرکت‌های تابعه آن به نمایندگی از آن شرکت که در این تصویب نامه به عنوان «کارفرما» نیز نامیده می‌شود.
۲- طرف دوم قرارداد: شرکت‌های صاحب صلاحیت نفتی که جهت انجام هر یک از عملیات اکتشاف، توسعه و بهره‌برداری و اجرای طرح‌های بهبود یا افزایش شریب بازیافت یا همه آنها به صورت پیوسته همراه با تأمین همه منابع مالی مورد نیاز، طی فرایند قانونی انتخاب و قرارداد مربوطه امضا کرده و در این تصویب نامه به عنوان «پیمانکار» نیز نامیده می‌شود.

۳- برنامه توسعه: (DP) (Development Plan) برنامه توسعه میدان یا مخزن که در شروع مرحله توسعه اعم از میدان‌ها یا مخزن‌های نفتی انجام شده، انجام عملیات بهبود و افزایش شریب بازیافت می‌باشد.
۴- هزینه‌های غیر مستقیم: (Indirect Cost) (IDC) کلیه هزینه‌هایی که به دولت، وزارتخانه‌ها و مؤسسات عمومی از جمله شهرداریها از قبیل انواع مالیات‌ها، عوارض، گمرک می‌باشد.

۵- هزینه‌های جاری: (Direct Cost) کلیه هزینه‌های جاری که در فرآیند تولید و استخراج نفت و گاز در یک واحد تولیدی و یا در یک بخش از آن واحد تولیدی و یا در یک بخش از آن واحد تولیدی می‌باشد.
۶- هزینه‌های تأمین مالی: (Cost of Money) (CoM) هزینه‌های تأمین مالی طرف دوم قرارداد به میزان و شرایطی که در قرارداد تعیین می‌شود.

۷- خط پایه تخلیه: (Depletion Base Line) عبارت است از خط یا منحنی فرایند تخلیه میدان یا مخزن یا منظور کردن تاسیسات موجود و در حالت عدم اجرای طرح جدید بهبود یا افزایش شریب بازیافت (EOR, EGR, IOR & IGR) که مورد پذیرش طرف‌های اول و دوم قرارداد قرار می‌گیرد و به عنوان خط پایه تخلیه در قرارداد تعریف می‌شود.

۸- هزینه تأمین مالی: (Cost of Money) (CoM) هزینه‌های تأمین مالی طرف دوم قرارداد به میزان و شرایطی که در قرارداد تعیین می‌شود.
۹- خط پایه تخلیه: (Depletion Base Line) عبارت است از خط یا منحنی فرایند تخلیه میدان یا مخزن یا منظور کردن تاسیسات موجود و در حالت عدم اجرای طرح جدید بهبود یا افزایش شریب بازیافت (EOR, EGR, IOR & IGR) که مورد پذیرش طرف‌های اول و دوم قرارداد قرار می‌گیرد و به عنوان خط پایه تخلیه در قرارداد تعریف می‌شود.

۱۰- سقف باز هزینه‌های سرمایه‌ای: (Open Capex) تعالیف پذیر بودن میزان هزینه‌های سرمایه‌ای نسبت به رفتار و واقعیت‌های میدان، تحولات واقعی بازار در چارچوب برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده و همچنین نیاز به سرمایه‌گذاری‌های ضروری بعدی جهت بهبود راندمان و بهره‌وری میدان.
۱۱- برنامه مالی عملیاتی سالانه: برنامه‌ای که در چارچوب طرح‌های عملیاتی و اصلاحات و بازنگری‌های لازم ناشی از واقعیت‌های پروژه و رفتار واقعی میدان توسط طرف قرارداد تهیه و به تصویب طرف اول قرارداد می‌رسد. تصویب این برنامه از سوی طرف اول قرارداد نهایی بوده و جهت اجرا به طرف دوم قرارداد ابلاغ می‌گردد. این برنامه شامل جزئیات هزینه‌ها و عملیات لازم سالانه برای توسعه و بهره‌برداری می‌باشد.

۱۲- ماده ۳- چنانچه وزارت نفت تصمیم به کاهش سطح تولید به دلایل فنی مربوط به میدان یا مخزن داشته باشد، اولویت اعمال چنین کاهش‌هایی از سطح تولید میدان یا مخزن‌هایی که متعهد به بازپرداخت نیستند، می‌باشد و در صورتی که این تصمیم در مورد میدان یا مخزن موضوع قرارداد اتخاذ شود، نباید در بازپرداخت مطالبات سر رسیده و پرداخت دستمزد متعلقه به پیمانکار تأثیر بگذارد.

۱۳- ماده ۴- در هر قرارداد بر حسب شرایط شرکت، شرکت‌های ایرانی اکتشاف و تولید (Exploration & Production - E&P) که صلاحیت آن‌ها طبق ضوابط و شرایط بند (الف) ماده ۴- در هر قرارداد می‌باشد، به عنوان شریک شرکت یا شرکت‌های معتبر نفتی خارجی حضور دارند و در حضور در فرایند اجرایی قرارداد، امکان انتقال و توسعه دانش فنی و مهارت‌های مدیریتی و مهندسی مخزن به آنها میسر می‌گردد. طرف دوم قرارداد موظف به ارائه برنامه انتقال و توسعه فناوری عنوان بخشی از برنامه مالی عملیاتی سالانه می‌باشد. در هر قرارداد سیاست‌های اجرایی و اقدامات عملیاتی برای تحقق مفاد این بند باید به عنوان پیوست فناوری قرارداد آورده شود.

۱۴- ماده ۶- دستمزد پروژه (Fee)، به یکی از ارزش‌های مورد قبول بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تشخیص وزارت نفت برای هر بشکه نفت اضافی در میدان‌ها مخزن‌های نفتی و برای هر هزار فوت مکعب استاندارد گاز یا هر بشکه میعانات گازی اضافی در میدان‌ها یا مخزن‌های گازی می‌باشد. این دستمزد با توجه به بند (ث) ماده (۲) این تصویب‌نامه، با هدف ایجاد انگیزه برای به کارگیری روش‌های بهینه در اکتشاف، توسعه، تولید و بهره‌برداری حسب شرایط هر طرح، به صورت تایی از عواملی نظیر سه نوان تولید هر میدان، نیز رعایت می‌شود. شش‌ماهه و همچنین مناطق اکتشافی، شناور بوده و متناسب با قیمت‌های بین‌المللی نفت و میعانات گازی و نیز قیمت‌های منطقه قراردادی گاز به صورت نقدی یا تحویل محصول تعیین می‌شود و به قیمت روز از شروع تولید اولیه تا پایان دوره قرارداد پرداخت خواهد شد. این دستمزد (Fee)، یکی از میان اصلی تعیین شرکت برنده یا رعایت قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

۱۵- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۱۶- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۱۷- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۱۸- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۱۹- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۰- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۱- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۲- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۳- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۴- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۵- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۶- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۷- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۸- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۲۹- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

۳۰- ماده ۸- هزینه‌ها و شرح کار عملیات اکتشافی یا توسعه، بهره‌برداری، حسب مورد بر اساس برنامه مالی عملیاتی سالانه تصویب شده جهت تحقق اهداف خود (بند (ت) ماده ۶- در طرف دوم قرارداد، هیچ‌یک از اشخاص طرف قرارداد مجاز به واگذاری (Assignment) تمام یا بخشی از سهم / سهام (انتقال حقوق و تعهدات) خود قرارداد به اشخاص دیگر، بدون موافقت شرکت ملی نفت ایران نخواهند بود.

برآوردی و پیش بینی دارد، هزینه های واقعی تأیید شده براساس برنامه های مالی عملیاتی سالانه که منطبق با رفتار میدان و شرایط بازار مصوب می شود، به حساب طرح منف می گردد.

بند(ج) ماده ۸- انجام تمامی اقدامات مندرج در قرارداد (به جز مدیریت مجموعه پیمان و انجام مطالعات مهندسی مخزن) به پیمانکاران و سازندگان صاحب صلاحیت واگذار گردد. انتخاب این پیمانکاران فرعی با دست دوم طبق شیوه نامه ای که منضم به قرارداد است، توسط پیمانکار انجام و به ترتیب مقرر در بند (ت) همین ماده به تأیید کارفرما رسد.

ماده ۱۰- نحوه بازپرداخت هزینه ها به شرح زیر می باشد:
الف- از زمان رسیدن میدان یا مخزن به تولید اولیه یا اضافی، به ترتیب توافق شده در مورد میدان ها یا مخزن های کشف شده و میدان ها یا مخزن های در حال تولید، بازپرداخت هزینه های مستقیم سرمایه ی، هزینه های غیر مستقیم و هزینه های تأمین مالی قراردادی (حسب مورد) طبق دوره تعیین شده در قرارداد، محاسبه، تقسیم و باز پرداخت میشود.
هزینه های بهره برداری و هزینه های غیر مستقیم دوره بهره برداری از شروع تولید اولیه به صورت جاری محاسبه و بازپرداخت می گردد. همچنین پرداخت دستمزد متعلقه به پیمانکار نیز طبق شرایط مندرج در قرارداد خواهد بود.
ب- کلیه بازپرداخت های مندرج در بندهای (الف) و (ب) این ماده از محل منابع موضوع بند (پ) ماده (۶) از محصولات یا عواید حاصل از تولیدات مخزن یا میدان موضوع قرارداد، قیمت روز یا به صورت نقدی در سربسدها به پیمانکار تحویل یا پرداخت می شود.

ماده ۱۱- بهره برداری از طرح های قراردادهای موضوع این تصویب نامه مطابق بندهای زیر می باشد:
الف- از زمان شروع بهره برداری در مورد طرح های توسعه میدان های کشف شده یا به نتیجه رسیدن تولید اضافی ناشی از عملیات پیمانکار در طرح های بهبود (IOR / IGOR) افزایش سرعید بازایافت (EOR / EGR) ، تولید و بهره برداری از تأسیسات به نحوی که در قرارداد توافق می شود، با حفظ مسئولیت های طرف دوم قرارداد، توسط شرکت ایرانی (که از نظر صلاحیت مورد تأیید کارفرما می باشد) انجام می گردد.

تیسره- در مورد میدان ها یا مخزن های در حال تولید و بهره برداری، در صورتی که طرف اول برای مرحله بهره برداری، انجام عملیات بهره برداری را با مشارکت یکی از طرف های تابعه خود ضروری دانسته و این موضوع به تأیید وزارت نفت نیز برسد، بین طرف دوم قرارداد و شرکت تابعه شرکت ملی نفت ایران یک موافقتنامه عملیاتی مشترک امضا می شود. این عملیات با حفظ مسئولیت پشتیبانی و نظارت کامل فنی، مالی، حقوقی و تخصصی طرف دوم قرارداد، همراه با تأمین تجهیزات، قطعات و مواد مصرفی لازم توسط وی، صورت مشترک انجام می شود. شرکت تابعه ای ربط موظف است در بهره برداری از تأسیسات موضوع قرارداد، کلیه دستورالعمل های فنی، حرفه ای و برنامه های عملیاتی طرف دوم قرارداد را که به تأیید شرکت ملی نفت ایران رسیده است، رعایت و اجرا نماید.

خلاصه مذاکرات طرف شکایت :

۱- در خصوص ایراد به بازپرداخت کسورات قانونی به پیمانکار با عنایت به اینکه شرکتهای طرف قرارداد در تعیین قیمت پیشنهادی جهت ارائه خدمات مزبور، همچون شرکتکنندگان در معاملات دولتی، همواره هزینههای یاد شده را در نظر گرفته و سپس مبادرت به ارائه پیشنهاد می نمایند. اینگونه پرداختهای یاد شده به عنوان کمک به شرکت های طرف قرارداد مزبور تلقی نمیگردد. ضمن اینکه برابر ماده ۱۵ مسوومه مورد شکایت بازپرداخت هزینههای طرف دوم قرارداد منوط به میزان موفقیت وی در تولید نفت و میاشود و از این جهت مغایرتی با ماده ۷۱ قانون محاسبات ندارد.

۲- ایراد دیگر مبنی بر «برنده مناقصه بر اساس تعیین حداقل قیمت» با توجه به اینکه در بند (ب) ماده ۶ مسوومه حداقل قیمت درج نشده است لذا این ایراد صحیح نمیباشد. علاوه بر اینکه در بند (الف) ماده ۲ قانون برگزاری مناقصات «کترین قیمت مناسب» مورد توجه قرار گرفته است.

۳- راجع به مغایرت مفاد مسوومه با قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مبنی بر سلب مالکیت و مدیریت انحصاری دولت نیز با عنایت به اینکه در بند (ت) ماده ۱۱ تصریح گردیده منابع مذکور متعلق به جمهوری اسلامی ایران است لذا مغایرتی به نظر نمی رسد.

۴- چنانچه ادعای مغایرت مقرره مورد اعتراض با موازین شرعی مطرح شده است نظریه شورای نگهبان نوشته شد:
با استحضار به اینکه در هر قرارداد شرایط شرعی رعایت میگردد بندهای (ل)، (م) ماده ۱ و بندهای (ت)، (ث)، (ج) و (ح) ماده ۸ و نیز ماده ۱۰ خلاف موازین شرع تشخیص داده نشد

نتیجه تهیه گزارش :

۱- در خصوص ایراد شکات مبنی بر مغایرت مسوومه با الحصر مالکیت و حکمیت دولت است. برعبارت یعنی با عنایت به اینکه اولاً در بند (ت) ماده ۱۱ مسوومه تصریح شده است که «دفتر، گاز، میعانات گاز و دیگر مواد موجود در مخازن موضوع قرارداد کالا متعلق به جمهوری اسلامی ایران است، همچنین اعمال حقوق مالکانه در خصوص نفت، گاز یا میعانات گاز و نیز هرگونه فرآورده جانبی حاصله از تو

به عهده کارفرما می باشد» که منطبق بند (ذ) ماده ۱ مسوومه مزبور کارفرما شرکت ملی نفت ایران با شرکتهای طرف قرارداد به تکالیف قانونی خود عمل کرده و مالیات، عوارض و گمرک است. ثانیاً مطابق ماده ۱ قانون تملک مسووم ۱۳۶۶ با اصلاحات بعدی انجام تمام یا قسمتی از عملیات بالادستی و پایین دستی نفت برابر موازین قانونی از طریق اشخاص حقیقی یا حقوقی داخلی یا خارج از کشور پیش بینی شده است. لذا مطابق بند ۱ مسوومه مورد شکایت اعمال حق مالکیت و مالکیت عمومی بر کلیه منابع و ذخایر نفت و گاز طبیعی کشور از طریق وزارت

به نام تعیینی از طرف جمهوری اسلامی ایران اعطاء گردیده است. بنابراین مغایرتی در این زمینه به نظر نمی رسد.

۲- در زمینه ایراد شکایت به بازپرداخت غیرقانونی هزینههای غیر مستقیم، به طرف دوم قرارداد، هر چند مطابق بند (ض) ماده ۱ مسوومه و تبصره ذیل آن «هزینههای غیر مستقیم پرداخت شده توسط طرف دوم قرارداد به میزان موفقیت وی بازپرداخت خواهد شد اما با توجه به اینکه اولاً مطابق بند (ض) ماده ۱ شرکتهای طرف قرارداد به تکالیف قانونی خود عمل کرده و مالیات، عوارض و گمرک پرداخت می نمایند. ثانیاً بازپرداخت هزینههای غیر مستقیم بر قالب کمک و اعانه نبوده بلکه از سدادی تسهیلات قراردادی است که به میزان موفقیت طرف دوم به وی پرداخت شد

گردد. لذا مطابق بند (الف) ماده ۱ قانون تسوید پرداخت کمک و یا اعانه به افراد و موسسات غیردولتی موضوع ماده ۷۱ قانون محاسبات مسووم ۱۳۷۸ پرداخت کمک و یا اعانه به فعالیت های حقیقی یا حقوقی غیر دولتی، به تشخیص بالادین مقام دستگاه اجرایی مربوط و با مقام مجاز از طرف او، در زمینه مجاز از طرف او، در زمینه مجاز از طرف او، در زمینه مجاز از طرف او، در زمینه مجاز از طرف او، تسهیل نماید و در عین حال پرداخت کمک یا اعانه برای استمرار یا توسعه فعالیت شخص حقیقی یا حقوقی غیر دولتی ضروری باشد» مجاز بوده و با توجه به اینکه طرف دوم قرارداد مطابق ماده مسوومه مورد شکایت وظیفه اکتشاف، توسعه میدان و افزایش سرعید بازایافت در میدان را به عهده داشته و بازپرداخت نیز بر اساس تبصره بند (ض) ماده ۱ مسوومه بر پایه اعلام مزایای قانونی دریا

کننده میباشد. لذا مغایرتی با ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی به نظر نمی رسد.

۳- در خصوص ایراد شکایت به بند (ب) ماده ۶ مسوومه نیز نظر به اینکه اولاً بند (الف) ماده ۲ قانون برگزاری مناقصات صرفاً ناظر به کترین قیمت نبوده بلکه علاوه بر معیار حداقل قیمت است. ثانیاً در ماده مورد شکایت تنها ملاک انتخاب برنده، حداقل مستمرد قرار نبوده بلکه یکی از معیارها تعیین شده است. لذا در ماده مزبور علاوه بر معیار حداقل دستمزد تعیین شده، رعایت فواید و مقررات مربوط نیز شرط گردیده است. لذا مغایرتی با بند (الف) ماده ۲۰ قانون برگزاری مناقصات و بند ۷ ماده ۱۰ قانون جدید اساسنامه شرکت ملی نفت ایران به نظر نمی رسد.

۴- در خصوص ایراد شکایات مدعیان، گرفته شدن نقش هیات عالی نظارت باید اشاره کرد هر چند مطابق بند ۴ در خصوص نحوه نظارت بر انعقاد و اجرای قراردادهای نفتی مصوب ۱۳۰۱۲، وزارت نفت متکلف است ظرف ده روز پس از تاریخ نفوذ هر قرارداد در مصوبه مذکور، گزارش آن را جهت بررسی و ارزیابی به هیات عالی نظارت بر منابع نفتی (موضوع مواد ۳ و ۴ قانون اصلاح قانون نفت) ارائه نماید، اما از آنجا که اثبات شیء نفتی معاداً نمی‌کند این حکم نافی اختیار هیات عالی نظارت بر منابع نفتی در نظارت پیشینی نبوده و بر اساس بند ۴ تصویبنامه فوق‌الذکر، مفایر بند ۲ ماده ۷ قانون نفت به نظر نمی‌رسد.

بنابر مراتب پیشگفته مفاد بند (ت) ماده ۸ مصوبه که تصمیم‌گیری در مدیریت قرارداد را از احتیاج دولت خارج نموده و آن را به کارگروه مشترک واگذار کرده است مفایر بند ۲ ماده ۳ قانون نحوه اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی به نظر می‌رسد و بقیه موارد خلاف قانون و خارج از اختیار به نظر نمی‌رسد.

تهیه کننده گزارش :
غلامرضا مولایی

هرای هیات تخصصی اقتصادی مالی دیوان :

اولاً قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۹۶-۱۰۲۰۲۵۶۲ مورخ ۱۳۹۶.۶.۲۵ و در رابطه با مفایر ت مقررات مورد شکایت با موازین شرعی اعلام کرده است که : استحضار به اینکه در هر قرارداد شرایط شرعی رعایت می‌گردد، بندهای (ل)، (م) ماده ۱ و بندهای (ت)، (ث) و (ج) ماده ۸ و نیز ماده ۱۰ خلاف موازین شرع تشخیص د نشده، بنابراین، در اجرای حکم مقرر در تبصره ماده ۸۴ و ماده ۸۷ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲، موجهی برای ابطال مقررات مورد شکایت بعد شرعی وجود ندارد.

ثانیاً بر مبنای بند «ه» ماده ۱۱ تصویبنامه شماره ۵۷۲۲۵.ت.۵۳۳۶۷.هـ مورخ ۱۳۹۵.۵.۱۶ هیات وزیران، «نفت، گاز یا میعانات گازی و دیگر مواد موجود در مخازن مورد قرارداد کلاً متعلق به جمهوری اسلامی ایران و نفت، گاز یا میعانات گازی و نیز هرگونه فرآورده جانبی حاصله از تولید کلاً متعلق به کارفرما می‌باشد.» و مطابق بند «ه» ماده تصویبنامه فوق، شرکت نفت ایران یا شرکتهای تابعه آن به نمایندگی از آن شرکت در تصویبنامه یادشده به عنوان کارفرما شناخته می‌شوند. از سوی براساس «الف» ماده ۳ تصویبنامه فوق‌الذکر، اعمال حق حاکمیت و مالکیت عمومی بر کلیه منابع و ذخایر نفت و گاز طبیعی کشور از طریق وزارت نفت به نمایندگی از طرف جمهور اسلامی ایران، از اصولی است که در تمامی قراردادهای موضوع این تصویبنامه حاکم می‌باشد. بنابراین، مقررات مورد شکایت مفایریتی با قوانین ناظر بر حاکمیت دولت جمهور اسلامی ایران بر منابع نفتی ندارد.

ثالثاً بر اساس بند «الف» ماده ۱ قانون شواهد پرداخت کمک و یا اعانه به افراد و مؤسسات غیردولتی موضوع ماده (۷۱) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۷۸، در صورت که فعالیت شخص حقیقی یا حقوقی غیردولتی، به تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی مربوط و یا مقام مجاز از طرف او، در زمینه اهداف و وظایف قانونی دستگاه بوده و یا اهداف و وظایف مذکور از تسریع و تسهیل نماید و در عین حال پرداخت کمک یا اعانه برای استمرار یا توسعه فعالیت شخص حقیقی یا حقوقی غیردولتی ضروری باشد پرداخت کمک و یا اعانه به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی از محل بودجه وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی محض خواهد بود. با توجه به اینکه بر اساس ماده تصویبنامه شماره ۵۷۲۲۵.ت.۵۳۳۶۷.هـ مورخ ۱۳۹۵.۵.۱۶ هیات وزیران، وظیفه اکتشاف، توسعه میدان و افزایش ضریب بازیافت در میدان برعهده طرف دوم قرارداد می‌باشد و مطابق بند «ش» ماده ۱ تصویبنامه فوق، «هزینه‌های غیرمستقیم پرداخت شده توسط طرف دوم قرارداد به میزان موفقیت وی بازپرداخت خواهد شد، بنابراین بازپرداخت هزینه‌های یاد شده بر مبنای انجام تکالیف قانونی مقرر توسط شرکتهای طرف قرارداد، انجام می‌گیرد و مفایریتی میان مقررات مورد شکایت و ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی وجود ندارد.

رابعاً بند «الف» ماده ۲۰ قانون برگزاری مناقصات صرفاً ناظر به کمترین قیمت نبوده، بلکه ناظر بر «مناسبترین قیمت» است و در ماده ۶ تصویبنامه شماره ۵۷۲۲۵.ت.۳۳۶۷.هـ مورخ ۱۳۹۵.۵.۱۶ هیات وزیران، دستمزد پروژه تنها ملاک تعیین برنده مناقسه نمی‌باشد و رعایت قوانین و مقررات مربوط نیز شرط است. بنابراین بند «ب» ماده ۶ تصویبنامه فوق مفایر با ماده ۲۰ قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین و مقررات مورد استناد شکایت نمی‌باشد.

خامساً در خصوص ایراد شکایت به نادیده گرفته شدن نقش هیات عالی نظارت، هر چند مطابق بند ۴ تصویبنامه شماره ۵۷۲۲۴.ت.۵۳۳۶۷.هـ مورخ ۱۳۹۵.۵.۱۲، «وزارت نفت متکلف است ظرف ده روز پس از تاریخ نفوذ هر قرارداد در مصوبه مذکور، گزارش آن را جهت بررسی و ارزیابی به هیات عالی نظارت بر منابع نفتی (موضوع مواد ۳ و ۴ قانون اصلاح قانون نفت) ارائه نماید، اما از آنجا که اثبات شیء نفتی معاداً نمی‌کند، این حکم نافی اختیار هیات عالی نظارت بر منابع نفتی در نظارت پیشینی نبوده و بر اساس بند ۴ تصویبنامه یادشده مفایریتی با بند ۲ ماده ۷ قانون نفت ندارد.

پنا به مراتب، مقررات مورد شکایت از تصویبنامه شماره ۵۷۲۲۴.ت.۵۳۳۶۷.هـ مورخ ۱۳۹۵.۵.۱۲ در خصوص شرایط عمومی، ساختار و الگوی قراردادهای بالادستی نفت و گاز تصویبنامه شماره ۵۷۲۲۵.ت.۵۳۳۶۷.هـ مورخ ۱۳۹۵.۵.۱۶ در خصوص نحوه نظارت بر انعقاد و اجرای قراردادهای نفتی مفایریتی با قوانین مورد استناد شکایت نداشته، لذا استناد بند «ب» ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲، رأی به رد شکایت صادر و اعلام می‌کند. رأی صادره ظرف مدت بیست روز از تاریخ صدور رأی سوی ریاست ارزشمند دیوان عدالت اداری و یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان قابل اعتراض است.

دکتر زین العابدین نقوی
رئیس هیات تخصصی اقتصادی مالی
دیوان عدالت اداری